PWYLLGOR CRAFFU TAI A CHYMUNEDAU DIOGEL

Cofnodion cyfarfod anghysbell a gynhaliwyd ar 7 Tachwedd, 2022.

Mae-r Agenda ar gael yma.

Mae recordiad y cyfarfod ar gael yma.

Yn Bresennol: Y Cynghorydd B. Loveluck-Edwards (Is-Gadeirydd yn y Gadair); Cynghorwyr J. Aviet, G.M. Ball, I. Buckley, S. Campbell, G.D.D. Carroll, S.M. Hanks, W.A. Hennessy and M.J.G. Morgan.

Hefyd yn bresennol: C. Ireland (Cynrychiolydd Cyngor ar Bopeth Caerdydd a’r Fro) a V. John (Cynrychiolwyr o’r Gweithgor Tenantiaid / Panel); Cynghorwyr E. Williams (Aelod Cabinet dros Gofal Cymdeithasol ac Iechyd) ac Dr. I.J. Johnson.

409 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd yr Is-Cadeirydd (yn y Gadair) y datganiad a ganlyn: “A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngrwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol."

410 YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd hwn gan y Cynghorydd A.M. Collins (Cadeirydd), S.D. Perkes a G. Doyle, D Dutch a H. Smith (Cynrychiolwyr o’r Gweithgor Tenantiaid / Panel).

411 COFNODION –

ARGYMHELLWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 5 Hydref, 2022 fel cofnod cywir.

412 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

413 STRATEGAETH GYFALAF DDRAFFT 2023/24 A CHYNIGION RHAGLEN GYFALAF GYCHWYNNOL 2023/24 I 2027/28 (CYF) –

Cyflwynwyd y cyfeiriad gan gyfarfod y Cabinet ar 6 Hydref, 2022 gan y Rheolwr Gweithredol – Cyfrifeg, a amlinellodd sut roedd hyn yn dechrau ar y broses o osod cyllideb cyfalaf ac roedd yn seiliedig ar y setliad dangosol y

derbyniodd y Cyngor gan Lywodraeth Cymru (LlC) fel rhan o gyllideb 2022/23. Byddai angen diwygio'r ffigyrau hyn yn y misoedd nesaf, yn dilyn y setliad gan LlC ym mis Rhagfyr 2022.

O ran y gyllideb, cyfeiriodd y Rheolwr Gweithredol - Cyfrifeg at y benthyciadau amrywiol a wnaed gan y Cyngor fel rhan o'r Rhaglen Gyfalaf Pum Mlynedd megis o'r Cyfrif Refeniw Tai (CRT).

Ni wnaeth yr adroddiad ddyraniadau penodol o ran ceisiadau, ond yn hytrach ar yr adeg hon nododd y ceisiadau hynny a gyflwynwyd fel rhan o'r Rhaglen Gyfalaf, a nododd y pwysau sy'n gysylltiedig â'r rhain (h.y. datgarboneiddio ystâd y Cyngor, chwyddiant, gwastraff, cyfraddau llog cynyddol, ac ati). Oherwydd y cynigion yn ychwanegu hyd at swm uwch na'r arian a ragwelir, byddai angen ail-flaenoriaethu'r rhain. Amlinellwyd ceisiadau penodol mewn perthynas â chylch gwaith y Pwyllgor fel a ganlyn:

- Rhaglen o amnewid a chynnal a chadw giatiau lonydd cefn;
- Cynllun Grant Tai Gwag, yr oedd Llywodraeth Cymru yn cynnig i'w gyflwyno er mwyn ceisio unioni rhai o'r materion a welwyd gyda thai gwag hir-sefydlog ym mhob awdurdod lleol yng Nghymru, a gofynnir i'r Cyngor ystyried dod o hyd i gyfraniad cyllid cyfatebol o 35%.

O ran proses, roedd yr adroddiad wedi ei gyfeirio o'r Cabinet at Bwyllgor Craffu ar gyfer ymgynghoriad, gyda gweithgorau cyllideb penodol y gwasanaeth hefyd yn adolygu hyn ym mis Tachwedd Ffactorau eraill fyddai Cyllideb Hydref Llywodraeth y DU a'r setliad terfynol gan LlC yn y misoedd nesaf, gyda'r cynigion terfynol yn mynd i Gabinet ym mis Chwefror, yna'r Cyngor Llawn ym mis Mawrth, 2023.

Yn dilyn cyflwyno'r adroddiad, cyfeiriodd y Cynghorydd Morgan at y Cynllun Rheoli Asedau Priffyrdd a gofyn a fyddai Craffu yn rhan o'r broses hon. Byddai'r Rheolwr Gweithredol – Cyfrifeg yn cael gwybod rhagor o fanylion am hyn ar gyfer y Cynghorydd.

Ar gwestiwn yr Is-gadeirydd (yn rôl y Cadeirydd) ynglŷn ag a fyddai'r adroddiad yn dod yn ôl at Graffu, eglurwyd y byddai sesiynau briffio Aelodau ar y maes hwn yn gynnar yn 2023.

Ar ôl ystyried y cyfeiriad a'r adroddiad, gwnaeth y Pwyllgor Craffu

ARGYMHELLWYD – nodi'r Rhaglen Gyfalaf Gychwynnol ar gyfer 2023/24 i 2027/28 a'r Cynigion Cyfalaf

<u>Y rheswm dros yr argymhelliad</u>

Wedi rhoi sylw i gynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

414 STRATEGAETH ARIANNOL 2022/23 AC ADNEWYDDU’R CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOLIG (CYF) –

Cyflwynwyd y cyfeiriad o'r Cabinet ar 6 Hydref, 2022 gan y Rheolwr Gweithredol - Cyfrifeg a esboniodd bwrpas yr adroddiad i'r Pwyllgor, a oedd yn golygu ail-werthuso'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig oherwydd amgylchiadau ariannol sy’n newid, heriau a phwysau costau fel y dyfarniad cyflog a chostau ynni cynyddol.

Fel rhan o'r uchod, gwnaed modelu amrywiol i edrych ar senarios setliad posibl Llywodraeth Cymru (LlC), gyda'r setliad terfynol i'w gadarnhau gan Lywodraeth Cymru ym mis Rhagfyr 2022.

Prif bennawd yr adroddiad oedd y bwlch ariannu sylweddol ar gyfer 2023/24. I’w nodi hefyd roedd nifer o bwysau cost sylweddol yn dod o wasanaethau'r Cyngor o fewn cylch gwaith y Pwyllgor gan gynnwys cymorth digartrefedd, cost Llety Gwely a Brecwast dros dro (gyda chyllid LlC yn cael ei leihau ar gyfer hyn), cyllid ar gyfer y tîm cymorth i ffoaduriaid Wcráin (sy’n dod i ben o bosibl ar ôl 2022/23), cefnogaeth cydlynydd rhent preifat, cefnogaeth i'r eiddo llety dros dro newydd, y teledu cylch cyfyng a monitro wedi’u huwchraddio a Diogelwch / Cydlyniant Cymunedol.

Nod y Strategaeth Ariannol a'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn y pen draw oedd sicrhau bod y Cyngor yn cyflwyno'r Cynllun Corfforaethol ac unrhyw dueddiadau sy'n deillio o'r asesiad blynyddol, sicrhau bod gan y Cyngor gynllun ariannol cadarn a chynaliadwy dros gyfnod o 5 mlynedd, sicrhau bod gan y Cyngor cyn lleied â phosib o arbedion nas dyrannwyd, a bod yr holl bwysau cost yn cael eu cydnabod yn llawn. Roedd yn bwysig, lle'r oedd y Cyngor yn cadw cronfeydd wrth gefn, fod hyn ar lefel briodol a'u bod yn y lle cywir yn cyd-fynd â risgiau allweddol y sefydliad. Pwysig hefyd oedd gwneud cymaint â phosibl o'r Dreth Gyngor, a sicrhau bod ffioedd a thaliadau yn talu costau, yn ogystal â darparu gwerth am arian ac i feincnodi arferion gorau.

Roedd y Cyngor yn aros am fwy o fanylion gan Lywodraethau'r DU a Chymru o ran setliadau ariannol. Yn y cyfamser, roedd Cyfarwyddiaethau'r Cyngor yn adolygu pwysau costau ac yn edrych ar ddarparu cynigion arbedion cychwynnol yn seiliedig ar ddiffygion a ragwelir yn y gyllideb.

Byddai cynigion terfynol y gyllideb yn mynd i'r Cyngor Llawn ym mis Mawrth 2023 er mwyn cwrdd â'r dyddiad terfynol statudol, sef 11 Mawrth, 2023. Cyn hyn, rhagwelwyd y byddai sesiynau briffio Aelodau fel rhan o'r broses ymgynghori ar gyfer y strategaeth ariannol a'r cynllun.

Ar ôl ystyried y cyfeiriad a’r adroddiad, gwnaeth y Pwyllgor Craffu

ARGYMHELLWYD – nodi Strategaeth Ariannol 2023/24 ac Adnewyddiad y Cynllun Ariannol Tymor Canolig.

<u>Y rheswm dros yr argymhelliad</u>

Wedi rhoi sylw i gynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

415 MONITRO CYFALAF AM Y CYFNOD RHWNG 1 EBRILL A 30 MEDI 2022 CAT) –

Cafodd yr adroddiad ei gyflwyno gan y Rheolwr Gweithredol - Cyfrifeg er mwyn rhoi diweddariad i'r Pwyllgor ar gynnydd y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill i 30 Medi, 2022. Dangoswyd y manylion fesul cynllun yn Atodiad 1 i'r adroddiad.

Rhoddodd Atodiad 2 grynodeb o sefyllfa'r Rhaglen Gyfalaf fesul Cyfarwyddiaeth o gymeradwyaeth yn y Cyngor ar 7 Mawrth, 2022 i 30 Medi, 2022, gan gynnwys unrhyw newidiadau y gofynnwyd amdanynt o fewn yr adroddiad.

Nododd yr adroddiad unrhyw newidiadau y gofynnwyd amdanynt i Raglen Gyfalaf 2022/23 a'r blynyddoedd i ddod.

Roedd cynlluniau cyfalaf yn wynebu heriau oherwydd cynnydd sylweddol mewn costau, allai olygu bod angen ail-drefnu neu ail-dendro cynlluniau, gan arwain at oedi i brosiectau. Roedd swyddogion y prosiect hefyd yn adrodd amseroedd arweiniol hir ar ddarparu deunyddiau a phrinder sgiliau mewn rhai meysydd.

Roedd yr adroddiad yn nodi'r rhaglen gymeradwy bresennol o £95.105 miliwn ond roedd yn bwysig nodi nad oedd hyn yn debygol o gael ei gyflwyno a gofynnwyd am lithriad o £2.524 miliwn. Byddai cynlluniau'n parhau i gael eu monitro'n agos fel rhan o'r trefniadau monitro rheolaidd gyda rheolwyr a noddwyr y prosiect. Byddai rhagor o lithriadau'n cael eu hadrodd mewn adroddiadau yn y dyfodol.

Roedd yr adroddiad hefyd yn amlinellu ceisiadau Awdurdod Dirprwyedig a defnyddio Pwerau Brys.

Ar ôl ystyried yr adroddiad, gwnaeth y Pwyllgor:

ARGYMHELLWYD –

(1) Nodi’r cynnydd a wnaed ar gyflawni Rhaglen Gyfalaf 2022/23.

(2) Nodi’r defnydd o Awdurdod Dirprwyedig fel y nodir yn yr adroddiad.

(3) Nodi’r defnydd o Bwerau Brys fel y nodir yn Atodiad 1 yr adroddiad.

(4) Nodi’r newidiadau i Raglen Gyfalaf 2022/23 a rhai’r blynyddoedd i ddod fel y nodir isod.

- Goleuadau Stryd ar hyd Frampton Lane - Cynyddu cyllideb y cynllun hwn £5k yn Rhaglen Gyfalaf 2022/23, i’w ariannu gan gyfraniad arian A106.
- Pont Llyfrgell Dinas Powys – Cynnwys y cynllun hwn yn Rhaglen Gyfalaf 2022/23 gyda chyllideb o £2k i’w hariannu gan gyfraniad refeniw amgylchedd a thai.
- Ardal Chwarae Cosmeston – Trosglwyddo £13k o gynllun Ardal Chwarae Cosmeston i Gynllun Ardal Chwarae Porthceri.

- Gerddi’r Cnap - prosiect dŵr a bioamrywiaeth – Cynnwys y cynllun hwn yn Rhaglen Gyfalaf 2022/23 gyda chyllideb o £6k, i'w hariannu gan gyfraniad arian A106.
- Ysgol Sant Curig - Adnewyddu goleuadau - Dwyn ymlaen £56k i Raglen Gyfalaf 2023/24.
- Adolygu newidiadau i gynlluniau trwyddedau parcio - Dwyn ymlaen £55k i raglen Gyfalaf 2023/24.
- Canolfan Hamdden Penarth - Ffenestri Gwydr Lefel Uchel - Dwyn ymlaen £1,546k i Raglen Gyfalaf 2023/24.
- Cronfa Partneriaeth Adfywio'r Barri - Dwyn ymlaen £689k i Raglen Gyfalaf 2022/23.
- Cyfleusterau Chwaraeon Cymunedol Murchfield - Dwyn ymlaen £178k i Raglen Gyfalaf 2023/24.

Y rhesymau dros yr argymhellion

(1-4) Wedi rhoi sylw i gynnwys yr adroddiad ar gynnydd y Rhaglen Gyfalaf, y defnydd o Awdurdod Dirprwyedig, y defnydd o Bwerau Brys a newidiadau i'r Rhaglen Gyfalaf.

416 STRATEGAETH RHAGLEN CYMORTH TAI (CAT) –

Cyflwynodd y Pennaeth Gwasanaethau Tai ac Adeiladu yr adroddiad i'r Pwyllgor, a'i ddiben oedd rhoi gwybod i'r Aelodau o Strategaeth newydd y Rhaglen Cymorth Tai (RhCT) ar gyfer y cyfnod 2022-2026. Byddai hyn wedyn yn cael ei gyfeirio at y Cabinet am eu hadolygiad a'u cymeradwyaeth yn dilyn ei gymeradwyaeth gan y Pwyllgor.

Roedd Llywodraeth Cymru (LlC) yn ei gwneud yn ofynnol i bob Awdurdod Lleol ddatblygu Strategaeth Rhaglen Cymorth Tai (RhCT) bob pedair blynedd. Roedd y ddogfen yn amlinellu cyfeiriad strategol yr Awdurdod Lleol ar gyfer gwasanaethau cymorth sy'n gysylltiedig â thai ac yn darparu un dull strategol o atal digartrefedd a gwasanaethau cymorth tai. Roedd prif feysydd y strategaeth yn seiliedig ar dempled a ddarparwyd gan LlC, a oedd hefyd yn bodloni'r gofynion statudol presennol dan Ran 2 o Ddeddf Tai (Cymru) 2014.

Roedd y Strategaeth yn ystyried sut roedd darparu cymorth yn unol â gweledigaeth LlC a'i nod yw atal digartrefedd a symud at ddull ail-gartrefu cyflym (adroddiad ar wahân a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor yn ddiweddarach). Nod y Strategaeth oedd sicrhau bod digartrefedd yn brofiad am gyfnod mor fyr â phosib i bobl a chawsant y gefnogaeth angenrheidiol er mwyn cynnal eu tenantiaethau yn y tymor hir, gan atal y risg o ddigartrefedd yn y dyfodol.

Er mwyn cyflawni'r Strategaeth hon, bu cryn dipyn o ymwneud â rhanddeiliaid nid yn unig gyda phartneriaid proffesiynol yn fewnol ac yn allanol i'r Cyngor, ond hefyd gyda nifer sylweddol o landlordiaid, darparwyr a'r unigolion a oedd yn defnyddio neu'n dymuno defnyddio gwasanaethau o'r fath. Cymerodd y Cyngor hefyd, ddull cyfannol, 'corfforaethol' er mwyn mynd i'r afael â'r ystod gyfan ac eang o broblemau y gallai pobl fod wedi'u cael a oedd wedi eu harwain i ofyn am gymorth gan y Cyngor yn ymwneud

â thai a digartrefedd, a darparu gwasanaeth effeithiol a 'di-dor' iddynt, drwy bartneriaeth, gweithio a chyfathrebu effeithiol, yn ogystal ag adeiladu sylfaen dystiolaeth trwy asesiadau anghenion ac adborth defnyddwyr gwasanaeth.

Roedd y Strategaeth yn cynnwys 8 blaenoriaeth, gyda nifer o gamau yn erbyn y rhain i sicrhau'r cyllid a'r gefnogaeth fwyaf posibl ar atal digartrefedd, lleihau troi allan, cyfyngu ar ddigartrefedd a'i atal rhag digwydd eto.

Amlygwyd hefyd yr heriau y byddai angen i'r Strategaeth helpu i fynd i'r afael â nhw, megis:

- Yr anghydbwysedd rhwng niferoedd y bobl sengl sy'n cyflwyno fel ddigartref ar hyn o bryd a faint o lety oedd gan y Cyngor i'w cartrefu (gan gynnwys 90 o bobl sengl sydd mewn 3 gwesty lleol ar hyn o bryd).
- Pwysau ar dai o fewn y sector rhent preifat gyda chynnydd yn hysbysiadau troi allan Adran 21 a rhywfaint o dystiolaeth anecdotaidd ar effaith y ddeddfwriaeth Rhentu Cartrefi newydd ar landlordiaid preifat.
- Anghysondeb rhwng nifer yr unedau â chymorth a nifer y cleientiaid a amlygodd gam-drin domestig fel ffactor allweddol o ran eu cymorth.
- Roedd hefyd thema sy'n dod i'r amlwg o bobl dros 55 oed yn cyflwyno fel rhai digartref gydag anghenion cymorth yn ymwneud â'u tenantiaethau.

Ar y cyfan, golygai hyn fod y Cyngor yn wynebu heriau gyda'r trothwy ar gyfer ymyrraeth statudol gan wasanaethau ac o ran adnoddau a llety ar gyfer ailgartrefu defnyddwyr gwasanaeth yn gyflym. Er mwyn mynd i'r afael â'r rhain, byddai'r Strategaeth yn edrych ar ddewisiadau amgen i lety gwely a brecwast / gwestai, pwysigrwydd parhaus gweithredu'r rhaglen adeiladu tai, a'r potensial i ddatblygu llety symud ymlaen ychwanegol, h.y. trosi gwestai a thai llety, ond hefyd o ran llety modiwlar ar wahanol safleoedd lleol.

Yn dilyn cyflwyno'r adroddiad, nododd y Pwyllgor y sylwadau a'r cwestiynau canlynol:

- Holodd y Cynghorydd Carroll amcan y Strategaeth ar brynu eiddo masnachol i'w defnyddio ar gyfer llety dros dro ac os gellid defnyddio hyn hefyd fel ateb ar gyfer llety mwy parhaol i ddefnyddwyr gwasanaethau. Dywedodd bod manteision sylweddol mewn defnyddio adeiladau masnachol wedi'u haddasu ar gyfer llety parhaol yng nghanol trefi, h.y. hygyrchedd i amwynderau cyfagos, mynediad at drafnidiaeth gyhoeddus a gwasanaethau eraill. Cytunodd y Pennaeth Gwasanaeth fod hwn yn opsiwn arall y gellid ei ddefnyddio, gyda buddion clir (h.y. o gwmpas yr argyfwng costau byw a pholisïau carbon niwtral / sero) a bod cydweithwyr yn gobeithio troi adeiladau masnachol yn llety mwy parhaol fel rhan o'r adolygiad o'r Cynllun Datblygu Lleol (CDLl). Byddai hyn yn dilyn model tebyg i'r hyn a wneir gan Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig eraill (LCCau) ac Awdurdodau Lleol eraill, h.y. Cyngor Caerdydd. Fodd bynnag, bu rhaid cydbwyso ailfodelu canol trefi, a oedd yn cynnwys cynyddu'r defnydd o letyau, â'r angen i gynnal elfen fasnachol gref, fywiog i'r rhain a oedd hefyd yn amlwg o fudd i'r Fro, ei thrigolion a'i busnesau.
- Ar ymholiad y Cynghorydd Hanks ar gyfradd canran gymharol uchel yr ymatebwyr (62%) a fanylwyd yn Asesiad Anghenion y Strategaeth a

ddywedodd ei bod yn anodd cysylltu â'r person cywir ar wasanaethau a chymorth tai / digartrefedd, eglurwyd bod yr asesiad wedi'i gynnal cyn agor y 'Siop Un Stop' yn Heol Holltwn, a oedd bellach yn helpu i godi ymwybyddiaeth ymhlith trigolion o'r gwasanaethau hyn, ynghyd â'r camau a fanylir yn y Strategaeth i sefydlu a hyrwyddo dulliau pwrpasol o gyswllt i ddefnyddwyr gwasanaeth sydd mewn perygl o fod yn ddigartref neu'n gofyn am gymorth tai.

- Ar ymholiad arall y Cynghorydd ar argaeledd cyllid LlC ar gyfer y Strategaeth hon, eglurwyd bod y Cyngor, fel gydag Awdurdodau Lleol eraill Cymru, yn lobïo LlC am gyllid ychwanegol ar gyfer mentrau o'r fath, yn enwedig ar ôl mis Mawrth 2023 pan allai ffrydiau ariannu LlC ddod i ben ac felly'n cael effaith sylweddol ar wariant y Cyngor a darpariaeth llety dros dro. Ar hyn o bryd roedd y costau ar gyfer llety Gwely a Brecwast yn £2.3m i'r Fro, ac roedd y Cyngor wedi defnyddio rhywfaint o'i gyllid digartrefedd wrth gefn i barhau i dalu am lety o'r fath ers i gyllid Llywodraeth Cymru gael ei leihau ym mis Medi, yn ogystal â'r gofynion a'r pwysau ychwanegol ar ddarpariaeth tai i ffoaduriaid Wcráin ac eraill. Byddai penderfyniadau cyllido Llywodraeth y DU hefyd o bosib yn effeithio ar gyllid gan LlC. Yn y cyfamser, roedd y Cyngor yn gobeithio symud cymaint o bobl i fathau eraill o lety o westai (wedi'i gynorthwyo gan LlC drwy lacio'r safonau ar gyfer llety symud ymlaen / dros dro), a dan y Ddeddf Rhentu Cartrefi newydd, y defnydd posibl o dai Cyngor 3 ystafell wely a mwy i droi hynny'n rhyw fath o lety a rennir gyda gwasanaethau a chyfleusterau a rennir. Hefyd, roedd y Cyngor wedi llwyddo i wneud cais am arian ar adeiladu llety modiwlar ar safleoedd dethol yn y sir.
- Ar ymholiad y Cynghorydd Buckley ar natur y llety modiwlar i'w ddefnyddio gan y Cyngor, h.y. a fyddai hwn yn llety arddull 'cynhwysydd cludo', eglurwyd nad oedd hyn yn wir ac roedd y llety modiwlar y byddai'r Cyngor yn ei fabwysiadu mewn gwirionedd wedi ei adeiladu'n bwrpasol a gellid ei symud i'r safle yn barod wedi'i adeiladu 'oddi ar y safle' heb fod angen unrhyw gynulliad mawr ar y safle tai ei hun. Byddai hyn yn cael ei wneud ar y cyd â Chyngor Caerdydd a Wates, cwmni preifat. Roedd nifer o safleoedd dan ystyriaeth am lety modiwlar yn y Fro, gyda hyd at 100 o unedau i'w hadeiladu. Fodd bynnag, mae'n debyg na fyddai'r rhain yn cael eu darparu tan ddechrau'r flwyddyn ariannol nesaf oherwydd amseroedd arwain ar gyfer lleoli archebion ac arfarniadau o'r safle. Mae'n bosib y gellid mynd i'r afael â hyn drwy ddefnyddio deddfwriaeth cyfnod COVID-19 er mwyn ceisio cyflymu'r broses hon, o ran cynllunio a chaffael.
- Cyfeiriodd yr Is-gadeirydd (yn rôl y Cadeirydd) at y cylch cynllunio / adolygu pedair blynedd ar gyfer y Strategaeth gan ofyn pa ddarpariaeth oedd gan y Cyngor ar waith o ran mewnbwn rhanddeiliaid fel rhan o'r cylch adolygu hwnnw. Roedd y Strategaeth yn gofyn i'r Cyngor ddarparu adroddiadau canol tymor ac i'w hadolygu bob dwy flynedd, ac adrodd i LlC o ran y gwaith rhanddeiliaid. Roedd yn un o'r camau blaenoriaeth yn yr adroddiad ynghylch mireinio y dadansoddiad rhanddeiliaid hwnnw a pharhau i ddefnyddio holiaduron bach neu gysylltiadau bach yn ystod y cyfnod o bedair blynedd i sicrhau bod adborth rhanddeiliaid yn parhau'n berthnasol yn ogystal â'r adolygiad canolbwynt dwy flynedd. Roedd yna hefyd Fforwm Tai cyffredinol a oedd yn adolygu elfennau gweithredol y Strategaeth a byddai gan Graffu rôl bosibl hefyd o ran darparu goruchwyliaeth strategol, gyda'r Pennaeth Gwasanaethau Tai ac Adeiladu yn awgrymu y gallai'r Pwyllgor gael diweddariad chwe mis yn ystod oes y Strategaeth.

Ar ôl ystyried yr adroddiad, gwnaeth y Pwyllgor:

ARGYMHELLWYD –

(1) Nodi’r themâu a'r amcanion blaenoriaeth i'w cynnwys yn y Strategaeth Rhaglen Cymorth Tai.

(2) Cymeradwyo cyfeirio’r Strategaeth Rhaglen Cymorth Tai ddrafft at y Cabinet i'w chymeradwyo a'i mabwysiadu.

(3) Rhoi adroddiad i'r Pwyllgor Craffu bob chwe mis er mwyn rhoi’r diweddaraf iddo ar gynnydd y Strategaeth Rhaglen Cymorth Tai a'i Chynllun Gweithredu.

<u>Y rhesymau dros yr argymhellion</u>

(1) Wedi rhoi sylw i gynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

(2) Er mwyn i’r Cabinet ystyried y Strategaeth Rhaglen Cymorth Tai i'w chymeradwyo a'i mabwysiadu.

(3) Er mwyn sicrhau bod y Pwyllgor Craffu yn cael y diweddaraf ar gynnydd y Strategaeth Rhaglen Cymorth Tai a'i Chynllun Gweithredu.

417 CYNLLUN GWIFRODDOLI “GWERTH YN Y FRO” (CAT) –

Cyflwynwyd yr adroddiad i'r Pwyllgor ar y cyd gan y Rheolwr Gweithredol, Gwasanaethau Tai Cyhoeddus a'r Swyddog Ymgysylltu a Gwirfoddoli Digidol.

Pwrpas yr adroddiad oedd rhannu'r cynnydd hyd yma ynglŷn â datblygu a gweithredu cynllun gwirfoddoli 'Gwerth yn y Fro', a fyddai'n adeiladu ar y cynllun blaenorol, llwyddiannus, Bancio Amser a gynigir ym Mro Morgannwg, ei wella a’i ehangu.

Byddai'r cynllun Gwerth yn y Fro yn cefnogi trigolion y Fro i chwalu rhwystrau y gallant eu hwynebu wrth wirfoddoli er mwyn gwella eu hyder, meithrin eu sgiliau, lleihau arwahanrwydd cymdeithasol, unigedd, gwella eu hiechyd a'u lles meddyliol a chorfforol, meithrin eu sgiliau ar gyfer CVs swyddi, ac ati. Roedd y grwpiau yr oedd y cynllun wedi’i anelu atynt i’w helpu yn cynnwys pobl agored i niwed, y rhai nad ydynt mewn cyflogaeth ar hyn o bryd, pobl â hunan-barch isel a'r rhai sy'n profi iechyd meddwl gwael.

Yn flaenorol, cyfyngwyd Bancio Amser (drwy 'Tempo', menter gymdeithasol) i denantiaid Tai Cyngor oherwydd i’w gyllid ddod o'r Cyfrif Refeniw Tai. Hefyd, nid oedd y talebau / gwobrau y gallai gwirfoddolwyr eu hawlio am eu gwaith gwirfoddoli bob amser wedi'u lleoli'n lleol nac yn hawdd eu cyrraedd ac nid o reidrwydd o berthnasedd neu fudd iddynt. Oherwydd hyn, ac ar y cyd â'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) a chyllid a ddarparwyd gan Iechyd Cyhoeddus Cymru, datblygwyd y cynllun Gwerth yn y Fro i olynu'r model Bancio Amser yn bennaf trwy ehangu'r gallu i wirfoddoli i holl drigolion y Fro, nid yn unig Tenantiaid y Cyngor, recriwtio swyddog prosiect penodol i helpu i gyflawni'r cynllun hwn gyda thrigolion a phartneriaid lleol a

galluogi trigolion i ad-drefnu'r talebau a y gwobrau roedden nhw'n eu hennill o dan y cynllun mewn busnesau a chyfleusterau lleol. Byddai hyn hefyd yn darparu canlyniadau a buddion cadarnhaol i'r economi a chymunedau lleol, h.y. cynyddu nifer yr ymwelwyr i fusnesau lleol a hysbysebu am ddim yn ogystal â busnesau'n gallu rhoi yn ôl i'w cymunedau lleol. Hefyd, oherwydd effaith Covid-19 ac i annog mwy o hygyrchedd ac ymgysylltu, datblygwyd ochr ddigidol ar-lein o'r cynllun hefyd, gan alluogi pobl i ddod o hyd i gyfleoedd gwirfoddoli, i olrhain eu gweithgarwch gwirfoddoli ac i hawlio talebau ar-lein hefyd. Roedd y dudalen we gysylltiedig a ddatblygwyd yn rhoi mynediad i drigolion i wahanol rannau o'r cynllun, h.y. tab neu adran 'Sefydliadau' iddynt edrych ar gyfleoedd gwirfoddoli yr hoffent ymuno â nhw, ac adran 'Gwirfoddolwyr', a oedd yn darparu rhai enghreifftiau o straeon 'newyddion da' ar y buddion cadarnhaol yr oedd gwirfoddolwyr wedi'u cael drwy ymuno â'r cynllun. Roedd y cynllun hefyd yn gysylltiedig â gwahanol gyfryngau cymdeithasol, gyda dros 5,000 o 'gyrhaeddiadau' i'w dudalen Facebook yn unig.

Ymhlith y manteision eraill a nodwyd o'r cynllun roedd gallu gwirfoddolwyr i 'roi yn ôl' unrhyw wobrau a dderbyniwyd a allai helpu aelodau agored i niwed o'r gymuned, h.y. Cynigiodd Morrisons bag pethau ymolchi (a oedd yn cynnwys gel cawod, siampŵ, cyflyrydd, past dannedd, a diaroglydd) y gellid ei roi yn ôl i fanc bwyd lleol. Hefyd, drwy gynnig diodydd am ddim, ac ati fel rhan o'r cynllun gwobrwyo, helpodd hyn i annog cyfranogwyr i gymdeithasu. Roedd gwobrau, o ran cynnig 'lleoedd cynnes' i helpu gwirfoddolwyr gyda'r argyfwng costau byw a biliau ynni cynyddol hefyd yn cael eu hystyried. Roedd y cynllun hefyd yn cynnig hyfforddiant achrededig am ddim i wirfoddolwyr, a oedd wedi bod yn hynod boblogaidd.

Yn dilyn cyflwyno'r adroddiad, nododd y Pwyllgor y sylwadau a'r cwestiynau canlynol:

- Dymunai'r Cynghorydd Buckley, fel Hyrwyddwr Iechyd Meddwl y Fro, ddiolch i'r staff ac eraill sy'n rhan o'r cynllun Gwerth yn y Fro am eu gwaith a oedd wedi gwneud cyfraniad cadarnhaol drwy ddarparu 'ymyrraeth nad yw'n gemegol' neu amgen i'r rhai hynny sydd â heriau iechyd meddwl llai difrifol, h.y. gorbryder, drwy waith a gweithgareddau gwirfoddoli awyr agored, yn ogystal â gwella cyfleoedd cyflogadwyedd ac addysg / sgiliau gwirfoddolwyr.
- Roedd y Cynghorydd Morgan am ganmol y cynllun a'r swyddogion cyflwyno ar eu cyflwyniad a'u gwaith ysbrydoledig ar hyn, yn ogystal â chanmol hygyrchedd y wefan gysylltiedig a phwysigrwydd y Cynllun hwn wrth helpu pobl gyda'u hiechyd, lles a chynnig cefnogaeth fel rhan o'r argyfwng costau byw a'i gyfraniad cyffredinol ar helpu i gryfhau'r trigolion lleol a gallu eu cymunedau i helpu ei gilydd. Roedd yn bwysig i'r Aelodau 'ledaenu'r gair' ar fanteision y cynllun hwn i'w trigolion.
- Canmolodd y Cynghorydd Hennessy, fel gwirfoddolwr Bancio Amser blaenorol, y cynllun, ei fanteision i wirfoddolwyr a'r gymuned ehangach a'r wefan.
- Cyfeiriodd yr Is-gadeirydd (yn rôl y Cadeirydd) at y pwnc ynysigrwydd cymdeithasol, yn enwedig ynysigrwydd gwledig o fewn y Fro Orllewinol, ac er gwaethaf ei delwedd o fod yn ardal gefnog, roedd pobl sydd wedi'u lleoli yno yn dal i wynebu heriau a gallai fod ganddynt anghenion cymhleth yr oedd angen mynd i'r afael â nhw hefyd. Fe wnaethon nhw gwestiynu beth oedd y nifer oedd fanteisio ar y Cynllun Gwerth yn y Fro yn yr ardal hon a sut y gallai estyn allan at drigolion mewn ardaloedd gwledig o'r fath. Eglurwyd bod amryw o fesurau

wedi'u cymryd i dargedu ac ymgysylltu ag ardaloedd gwledig, h.y. ymgysylltu digidol o fewn cynlluniau gwarchod y Fro (megis yn y Bont-faen a Llanilltud Fawr) gan ddefnyddio gwirfoddolwyr i helpu i ddarparu sesiynau 'galw draw' i drigolion hŷn er mwyn eu helpu i sefydlu cyfrifon e-bost neu archebu presgripsiynau ar-lein. Roedd gwaith arall yn cynnwys cysylltu â'r clybiau Rotari lleol i helpu i ddarparu 'boreau coffi' a digwyddiadau eraill neu gefnogaeth i'r cynlluniau lloches gwledig. Er mwyn goresgyn y rhwystrau trafnidiaeth y gallai gwirfoddolwyr yn y Fro wledig eu hwynebu o ran gallu cymryd rhan yn y cynllun neu hawlio eu gwobrau, gallent ddefnyddio cynllun Trafnidiaeth Gymunedol Greenlinks. Awgrymodd yr Is-gadeirydd, fel Pencampwr Pobl Hŷn y Fro, gysylltu â'r cynllun er mwyn helpu i gefnogi'r grŵp hwn sydd heb gynrychiolaeth ddigonol.

Ar ôl ystyried yr adroddiad, gwnaeth y Pwyllgor

ARGYMHELLWYD – nodi’r adroddiad sy'n tynnu sylw at y cynnydd hyd yma wrth weithredu’r cynllun gwirfoddoli 'Gwerth yn y Fro'.

Y rheswm dros yr argymhelliad

Wedi rhoi sylw i gynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

418 GWASANAETH TROSEDDAU IEUENCTID: ADRODDIAD PERFFORMIAD 12 MIS AR GYFER Y CYFNOD EBRILL 2021 – MAWRTH 2022 (CGC) –

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Rheolwr Gwasanaeth Troseddu Ieuenctid i hysbysu'r Pwyllgor am berfformiad y Gwasanaeth Troseddau Ieuenctid (GTI) yn ystod y cyfnod Ebrill 2021 – Mawrth 2022. Fel rhan o delerau ac amodau y cyllid grant, roedd rhaid i'r GTI, yn unol â gofynion y Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid (BCI), ymgymryd ag adroddiadau perfformiad mewn perthynas â nifer o ddangosyddion perfformiad allweddol; Roedd perfformiad bob amser tua chwarter ar ei hôl hi oherwydd yr angen i'r Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid ddilysu data cyn cylchrediad.

Ymhlith uchafbwyntiau allweddol perfformiad roedd gostyngiad sylweddol yn nifer y bobl ifanc oedd yn dod i’r system Cyfiawnder Ieuenctid am y tro cyntaf o'i gymharu â'r un cyfnod y llynedd. Roedd hwn yn ddatblygiad cadarnhaol ac oherwydd iddo amlygu effeithiolrwydd gwasanaethau ataliol a dargyfeiriol y Cyngor wrth atal plant rhag dod i mewn i'r System Cyfiawnder Ieuenctid yn y lle cyntaf.

Roedd gostyngiad hefyd wedi bod yn nifer y plant sy'n aildroseddu a nifer yr ail-droseddau a gyflawnwyd, er bod yna gynnydd bychan yn y gyfradd aildroseddu dros yr un cyfnod, ond roedd modd rhoi cyfrif am hynny oherwydd cynnydd yn nifer y plant yn y garfan.

Uchafbwyntiau eraill y cyfnod oedd nad oedd unrhyw blant wedi bod yn destun dedfryd o garchar, h.y. roedd dewisiadau eraill nad oedd yn cynnwys carchar wedi cael eu defnyddio yn lle. Er bod ymgysylltu mewn addysg, hyfforddiant a chyfraddau cyflogaeth ymhlith plant a phobl ifanc wedi gostwng erbyn diwedd eu hymyrraeth, roedd hyn yn rhannol yn adlewyrchu'r niferoedd bach perthnasol dan sylw ac nad

oedd yn adlewyrchu'n gywir faint o waith a wnaed gan yr Adran Addysg a gan y GTI wrth geisio cefnogi a chynnal plant o fewn darpariaeth addysgol briodol. Cyfeiriwyd hefyd at lety addas, cymorth ar gyfer delio â chamddefnyddio sylweddau a dangosyddion iechyd meddwl a oedd yn gyffredinol wedi bod yn gadarnhaol, ond roedd heriau allweddol yn parhau, fel yn achos cymorth camddefnyddio sylweddau, oherwydd newidiadau mewn trefniadau comisiynu ond roedd y rhain yn cael eu datrys (h.y. drwy recriwtio Gweithiwr Camddefnyddio Sylweddau arbenigol newydd).

O ran mynediad at Gyfiawnder Adferol, roedd y niferoedd isel o ddioddefwyr sy'n cymryd rhan lawn yn y broses hon yn rhannol oherwydd ei fod yn drefniant gwirfoddol i blant dioddefwr a throseddwr ac effaith sylweddol COVID-19 ar y gallu i gyfarfod wyneb yn wyneb, cyfiawnder adferol uniongyrchol. Oherwydd hyn, byddai mwy o ffocws ar ymgysylltu â dioddefwyr a diwallu eu hanghenion wrth symud ymlaen.

Yn olaf, roedd y GTI wedi derbyn archwiliad llawn, gan Arolygiaeth Prawf Ei Mawrhydi, ym mis Ebrill 2022 a dynnodd sylw at y gwaith cadarnhaol iawn a wnaed gan GTI Bro Morgannwg ac asiantaethau partner. Graddiodd yr Arolygiaeth y gwasanaethau a ddarperir fel rhai "DA" yn y sgôr gyffredinol gan nodi meysydd sylweddol o gryfder, er enghraifft mewn perthynas â gweithio mewn partneriaeth. Roedd Cynllun Gweithredu wedi'i roi mewn lle mewn perthynas â'r chwe argymhelliad a wnaed gan yr Arolygiaeth.

Yn dilyn cyflwyno'r adroddiad, nododd y Pwyllgor y sylwadau a'r cwestiynau canlynol:

- Ar ymholiad y Cynghorydd Hanks ynghylch y gostyngiad yn niferoedd y troseddwyr tro cyntaf ac a oedd COVID-19 yn ffactor cyfrannol, eglurwyd, er y gallai'r pandemig fod wedi cael dylanwad bach ar y niferoedd isel, yn gyffredinol, roedd hyn oherwydd y gwaith dargyfeirio ac atal sylweddol wedi'i dargedu a wnaed gan y GTI ac eraill.
- Ar ymholiad pellach y Cynghorydd ynglŷn â dim plant yn destun dedfryd o garchar yn ystod y cyfnod hwn ac effaith yr ôl-groniad mewn achosion sy'n myn]d i'r Llys ar y ffigwr hwn, eglurwyd bod yr ôl-groniad yn fwy o fewn y maes materion sy'n destun ymchwiliad yn gynharach yn y broses, yn hytrach na mynd i'r llys ei hun. Hefyd, roedd GTI’r Fro wedi cynnig dull cadarn o gynnig dedfrydu cymunedol cryf a dewisiadau eraill nad ydynt yn cynnwys carcharu ar y cyd â'r llysoedd, yr heddlu a gwasanaethau partner eraill. Roedd yr archwiliad diweddar hefyd yn fodlon pe bai plentyn yn cael dedfryd carchar y byddai’r GTI yn gallu ysgogi ymateb hynod effeithiol.
- Ar ymholiad olaf y Cynghorydd ynghylch yr ymateb isel i'r holiadur i ddioddefwyr a'r hyn y gellid ei wneud i fynd i'r afael â hyn, eglurwyd y gallai ymgysylltu â dioddefwyr fod yn anodd iawn a'i fod wedi ei waethygu gan y pandemig, ond roedd y gwasanaeth yn edrych ar ffyrdd o wella hyn, h.y. gwneud galwadau dilynol i ddioddefwyr ar ôl derbyn eu llythyr dioddefwr cychwynnol a recriwtio Swyddog Dioddefwyr ychwanegol, a oedd ynghyd â'r Swyddog Dioddefwyr arall, wedi bod yn hynod o rhagweithiol gydag ymgysylltu â dioddefwyr.
- Ynglŷn â’r ymholiad y Cynghorydd Carroll ynglŷn â hyd yr amser rhwng arolygiadau llawn, eglurwyd, rhwng arolygiadau llawn, fod pob GTI yn parhau i fod o dan graffu sylweddol a derbyniodd nifer o arolygiadau thematig (gan gynnwys rhai yn seiliedig ar haenau neu raddau archwilio) yn ogystal â monitro

perfformiad llym gan y Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid bob chwarter a Bwrdd Rheoli'r GTI. Bu GTI'r Fro hefyd yn gweithio i'r arfer gorau gan gymryd agwedd 'barod am archwiliad' bob amser.

- Ar ymholiad dilynol y Cynghorydd ynghylch pryd y byddai'r Pwyllgor yn derbyn diweddariad dilynol ar y cynnydd a wnaed gan y GTI, ar ôl archwilio, eglurwyd bod Cynllun Gweithredu Archwilio ar waith (a gyflwynwyd ym mis Awst 2022), gyda staff y Fro / Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid / cynrychiolwyr asiantaeth eraill a nodwyd i arwain ar bob un o feysydd perthnasol y Cynllun Gweithredu. Roedd yr archwiliad llawn hefyd wedi cynnwys yr holl asiantaethau partner (h.y. Heddlu ac iechyd). Roedd nifer o gamau / argymhellion o'r archwiliad eisoes wedi'u cwblhau a rhoddwyd fframwaith ar waith i fynd i'r afael â'r camau a'r argymhellion sy'n weddill. Byddai diweddariad yn cael ei ddarparu i'r Pwyllgor yn nes ymlaen.
- Gofynnodd yr Is-gadeirydd (yn rôl y Cadeirydd) a oedd yr archwiliad yn tynnu sylw at unrhyw fylchau posib mewn adnoddau a phwysau cysylltiedig a allai fod wedi effeithio ar berfformiad cyffredinol y GTI ac felly byddai angen eu hystyried fel rhan o'r Cynllun Gweithredu. Mewn ymateb, eglurwyd bod yr arolygiad wedi canfod bod gan GTI'r Fro a'i bartneriaid yr adnoddau priodol ar waith i gynnal perfformiad cryf. Roedd unrhyw fylchau staffio ac adnoddau wedi digwydd o ganlyniad i faterion recriwtio yn hytrach na chyfyngiadau ar adnoddau fel y cyfryw.

Ar ôl ystyried yr adroddiad, gwnaeth y Pwyllgor

ARGYMHELLWYD – nodi cynnwys yr adroddiad ar berfformiad y Gwasanaeth Troseddau Ieuenctid yn ystod y cyfnod rhwng mis Ebrill 2021 a mis Mawrth 2022.

<u>Y rheswm dros yr argymhelliad</u>

Wedi rhoi sylw i gynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.